

Az ukrainai „tülekedés” eddigyi eredményei és valószínű okai

Az első tüntetések óta eltelt időszak, vagyis az elmúlt hat hónap geopolitikai eredményei, vívmányai egyértelműek Ukrajna esetében. Moszkva a maga módján visszaszerezte a Krím félszigetet és a szóbeszéd szerint harcosai jelen vannak Kelet-Ukrajnában. Viszont Brüsszel segítségével és roppant ügyesen, Washington *ideiglenesen befolyási övezetébe vonta* az egész maradék Ukrajnát, leszámítva pillanatnyilag egy-két keleti tartományt. Az amerikai katonai tanácsadók, a titkos rendőrök és rendőrségi tanácsadók jelentős jelenléte ezt szemlélteti.¹ Hallani pár száz amerikai magánzsoldos felbukkanásáról is. Ugyanakkor, miért gondolom, hogy mindez ideiglenes, az az alábbiakból kiderül.

Belpolitikailag, az államcsínnel hatalomra került új kormányunk ugyanazokkal a nehézségekkel kell megküzdenie, mint elődjének: meg kell akadályoznia Ukrajna összeroppanását. Az 2014. május 25-i elnökválasztás egy ukrainai nemzetközi tőkés társaság tulajdonosát helyezte trónra. „Egy oligarcha levált egy másikat”, erre hívja fel a figyelmet Dérens és Geslin.² Akik elmentek választani, azok látszólag a mérsékletre és nyugalomra szavaztak. A parlament marad a régi, az, amelyik a törvénytelen államcsínyt keresztülvitte 2014 februárjában.

Végül, a fejlemények erősen aláhúzzák a Brüsszel és Washington közt növekvő ellentéteket. Tudni kell, hogy az államcsíny előestéjén (2014. február 21.), a német, a francia és a lengyel külügyminiszter elérte egy megállapodás aláírását Kijevben Janukovics elnök, az ellenzéki pártok és a tüntetők képviselői közt. A megállapodás egy nemzeti összpárti kormány megalakulását, az elnökválasztás időpontját és az alkotmány módosítását írta elő. Ez a megállapodás azonban kétségtelenül nem tetszett Washingtonnak és néhány multinacionális ukrán cégcsoportnak, illetve azok vezetőinek, tulajdonosainak. Ez magyarázza az amerikai helyettes államtitkár, Vitoria Nuland híres „fuck up”-ját az EU-val kapcsolatban, és magát az államcsínyt Kijevben, aminek egy EU-ellenes oldala is megmutatkozik.

Ezt az igen összetett cselekménysorozatot, próbáljuk kicsit közelebbről megvilágítani a következőkben.

Egyrészt Eurázsia területén Ukrajna azon országok közé tartozik, amelyek különlegesen fontosnak tűnnek e tekintetben, mivel a nagyhatalmi „játékok” kiemelkedő jelentőséggel bírnak az ukrán állam létezése szempontjából. Ilyen még a balkáni és a kaukázusi térség, Törökország, Szíria és Irán is. Mindezek elsőrangú *játszmák* a nagyhatalmak közt, legyen az az EU, Oroszország, az USA vagy Kína. Már itt megjegyezendő, 2008-ban, amikor az amerikai–grúz hadsereg háborút kezdeményezett, Oroszország sikerrel megálljt kiáltott. A Szovjetunió feloszlása óta az első eset volt, amikor Moszkva nem hátrált meg. S most a második, 2014-ben, a Krím félsziget, amit nem túlságosan pallérozott módon bekebelezett, több nemzetközi megállapodást felrúgva.

Másrészt, ebből született egy „hidegháborús” hangulat, különösen a NATO-országokban: az „információs hadviselés”. Az euro-amerikai térségben, a ruszofóbia mindig inkább orwelli méreteket ölt és lényegesen megnehezíti a valóság felismerését! Az Oroszország-kép mint rendőrállam nem új és nem mindig egészen megalapozatlan. A kapitalista Nyugat már régóta épített egy egész mitológiát Oroszország köré. Nyilvánvaló, hogy Oroszországnak nem ugyanazok a történelmi és a politikai hagyományai, mint Nyugat-Európának. Mindazonáltal, akármit is képzelődünk, az az orosz állampolgárok ügye, hogy milyen politikai rendszert akarnak. Mindenesetre mi, nyugatiak nem adhatunk leckét nekik a két világháború és Auschwitz után, tudva a rendszeres kínzásokról katonai támaszpontokon, katonai lerohanásokról (Szomália, Afganisztán, Irak), gyarmati mézszárlásokról, felfegyverzett pilóta nélküli repülőgépek gyilkosságairól stb.

Végül is az események előtt, 1992 óta Oroszország tiszteletben tartotta a független és a semleges Ukrajnát, amit nem lehet elmondani a NATO-ról. Ez utóbbi, rendszeres hadgyakorlatokat tart az ukrán hadsereggel, amelynek tisztjeit amerikai katonai iskolákban átképzik, sok év óta egy fontos irodát tart fenn Kijevben, valamint az amerikai megfigyelő repülőgépek használják Ukrajna légtérét. Ez magyarázhatja, az ukrán hadsereg közömbösségét a februári államcsínykor. Államcsínyről beszélek, mivel alkotmányjogilag az akkori elnök közjogi felelősségre vonását nem megfelelő többséggel szavazta meg a parlament és a legfőbb bíróságnak nem volt alkalma mérlegelni a helyzetet.

Felvetődik a kérdés: vajon az ukránok nyernek vagy veszítenek rövid, közép- vagy hosszú távon az elmúlt hónapok következtében? Ma erre a fontos kérdésre, még nincs végleges válaszunk.

Földrajzilag Ukrajna egy óriási háromszögletű síkságon fekszik Berlin, Moszkva és a Fekete-tenger közt. Történelmileg a terület a gyors lerohanások hazája és katonailag ma már védhetetlen. Mérete alig nagyobb, mint Franciaország: 603 000 km². A világ óceánjaihoz hozzáférést biztosít a Fekete-tenger. Közös határai az EU-val 1160 és Oroszországgal 1576 km. Népessége 44 millió, de a szám a valóságban lényegesen alacsonyabb lehet, ha számításba vesszük a külföldön dolgozókat, akik nagyjából Oroszországban tevékenykednek.

Történelmileg Ukrajna köztes országnak bizonyult Lengyelország és Oroszország közt több mint öt évszázadon keresztül. Ma ehhez hozzájárul a szomszédos Románia és Lengyelország NATO-tagsága. 1989 és 1999 között 60%-kal csökkent a GDP-je. A 2007–2014-es válság tovább rontotta a helyzetet! Két közelmúltbeli „forradalom”: a narancssárga 2004-ben, amely során Viktor Janukovics már fontos szerepet töltött be, és a másik 2014-ben, amikor pedig őt üldözték el!

Évszázados váltakozó lengyel és orosz uralom után, Ukrajna a XX. században a Szovjetunió egyik köztársasága lett korlátozott önállósággal, majd a Szovjetunió felbomlásával 1991-ben *elnyerte teljes függetlenségét*. Fehéroroszországgal együtt Ukrajna a legtöbbit szenvedett a II. világháborúban. A függetlenség utáni vágytól indítva elkövetett cselekmények, a „gyilkos múlt” emléke az ukránok számára még ma is feldolgozatlan, továbbra is megoldatlan probléma, legyen szó a lengyelek, a zsidók és az oroszok lemészárlásáról a II. világháború folyamán, a náci vagy a szovjeturalom alatt.

Ugyanakkor, a mai nehezen elnyert függetlenség magyarázza, hogy az ukránok elsősorban ukránok, még akkor is, amikor viszályban vannak egymással: Nyugaton ugyanannyira, mint Keleten, tegnap és ma. Beleértve a helyi nemzetközi vállalatok ukrán tulajdonosait és a legtöbb politikus! A kapitalisták éppen úgy, mint az ország régi vagy új vezetői az ország egységét tartják a legfontosabbnak. Ebből következik, hogy Ukrajna jogilag *semleges ország*, amely többé-kevésbé az is akar maradni 25 éve, Moszkva és Brüsszel között. Beilleszkedni a mai Oroszországba nincs és nem is lesz napirenden, kivéve elenyésző kisebb csoportok körében. Az országban senki sem felejt el a gyakori moszkvai nyomásokat az elmúlt két évtizedben, különösen a földgáz árának kérdésében. Mindez nem akadályozza az ukrán tőkescsoportokat abban, hogy mindinkább beilleszkedjenek a nemzetközi tőke mozgásába.

Természetesen az EU távoli paradicsomnak tűnik az ukránok számára. Viszont a társulás már vitatottabb. Az egyszerű népi bölcsesség beláttatja az emberekkel, hogy Oroszországhoz kötődnek nyelvi, vallási és történelmi tényezőkből kifolyólag. Hasonlóképpen a gazdasági érdekek is ebbe az irányba hatnak: az ország kivitele fontosabb Oroszország, mint az EU felé és a külföldön dolgozók kétharmadának szintén

ebben az országban van a munkahelye. A külföldről bejövő fizetések lényeges jövedelmet jelentenek az ország és a lakosság számára. Másrészt ismert, hogy Moszkva és Kijev egymás ipari rendszereit jelentős mértékben kiegészítik, függnek egymástól.

A függetlenség elnyerése óta, az ország elszenvedte a vadkapitalizmus összes borzalmait. Az egymást követő kormányok alkalmazzák a Nemzetközi Valutaalap és az EU neoliberais katekizmusát: a tőke teljes felszabadított mozgását és ténykedését, majd az egész nemzetgazdaság magánosítását, a „rugalmassá” tett munkát és munkakörülményeket. Emellett olyan mértékben csökkentették a kormány beleszólását az ügyekbe, amennyire csak lehetséges volt, kivéve persze a rendfenntartás terén. Így szerveződött meg a 10-20 ukrán nemzetközi vállalat, nemzeti tőkescsoportokkal. A munkanélküliség és az egyenlőtlenségek drámaian megnöttek. A néhány százalékot kitevő nagyvárosi uralkodó réteget és az azokat kiszolgálókat leszámítva, a lakosság nagy része szegénységben él.

Végül az eluralkodó neoliberalizmus megrengette az államot és az országot. Hihetetlen mértékben kiterjedt a vesztegetések és a visszaélések rendszere, különösen a magángazdaságban. Az állam összefonódása a magángazdasággal különlegesen káros. Az elmúlt húszegynéhány évben, az összes kormány kivette ebből a részét, legyen az „narancssárga forradalmár” (Julija Timosenko és bandája) vagy úgynevezett orosz-, illetve nyugatbarát. Ezek a mélyreható gazdasági nehézségek fontos tényezői a korábbi és a közelmúlt eseményeinek, és meghatározók a jövőre nézve is.

Egy-két széljegyzet az elmúlt hat hónap ukrainai eseményeihez

A világ egyre inkább többpólusú. Az EU és Oroszország, és mindenkélt az USA arra törekszik, hogy Ukrajnát a saját befolyási övezetében lássa. Ehhez felhasznál szinte bármilyen eszközt. Az összes nagyhatalom képes tüntetéseket szervezni és megfelelő körülmények közt államcsínyeket keresztülvinni más országban. A csábítás, a zsarolás és egyéb titkosszolgálati ténykedés a hétköznapi események közé tartozik. Természetesen a siker nem garantált. Az USA célja, hogy a hegemonnak vélt helyzetét mindenhol növelje. Az EU játéka nem egyértelmű, hiszen tagországai háromnegyede NATO-tagország is. Van olyan tendencia, hogy az EU mintha valamivel okosabban cselekedne, mint az USA. Putyin hatalomra kerülésével Moszkva többé nem hagyja magát, sőt vannak arra mutató jelek, mintha számára mind Ukrajna, mind Fehéroroszország óhatatlanul részei lennének a „Szent Oroszországnak”.

Az USA elsősorban nem katonai stratégia alapján, hanem nagykövetségeken, alapítványokon és civilszervezeteken keresztül nyújt

„segítséget”. Ezzel sikerül fenntartani az egész világon több ezer egyesületet és „barátira” hangolni több tízezer politikusot, újságírókat és katonatisztet. Ez teljesen nyilvánosan történik, hiszen az átláthatóság követelménye kényszeríti a nyilvánosságra hozatalt. Magától értetődően, ezeken keresztül terjeszti az amerikai érdekű propagandát, természetesen Ukrajnában is. Így „segíti” az igen kisszámú ukrán ellenzéket 2013 novemberétől.

Erre jó példa, miként 100-200 ezer kormányellenes tüntető előtt az amerikai szenátor, John McCain a következőket mondta 2013. december 15-én: „A szabad világ veletek van, veletek van Amerika”. Az ilyenfajta kijelentéseket, a magyarok jól ismerik még 1956-ból. Washington akkor is a magyarokkal volt. Ez az amerikai szenátor egy társával ugyanakkor találkozik különböző ellenzéki képviselőkkel és a jobboldali nacionalista antiszemita párt vezetőjével, Oleh Tyahnyibokkal, a mostani kormány egyik legfontosabb támaszával. Nem sokkal később, az amerikai védelmi miniszter, Chuck Hagel figyelmeztette ukrán partnerét Pavlo Lebegyev hadügyminisztert, hogy ne engedélyezze a katonaság bevetését a tüntetők ellen. Az amerikai külügyminisztérium helyettes államtitkára, az „elbájoló” Victoria Nuland pedig már 2014 februárjában megrendezte a kijevei hatalomátvétel részleteit.

Őszintén szólva felvethető a kérdés: vajon mi lenne a „nyugatiak”, vagy az „atlantisták” válasza, ha orosz képviselők vagy miniszterek járkálnának és tüntetnének Kijev, New York vagy Brüsszel utcáin és a kormány ellen uszítanának, ha az orosz kormány támogatta civilszervezetek lendületesen felvonulnának a Nyugat országaiban és felkelésre buzdítanának, vagy ha az orosz külügy- vagy hadügyminisztérium képviselői rendszeresen meggyaláznák vagy fenyegetnék az amerikai elnököket vagy az amerikai minisztereket.

Chomsky elemzése³ helyállónak tűnhet alighanem a legtöbb ember számára, legalábbis Európában: „Putyin közel egyetemes nyugati elítélése magában foglalja »emocionális beszédének« az idézését, amelyben keserűen panaszkodott arra, hogy az USA és szövetségesei újra és újra becsaptak bennünket, döntéseket hoztak a hátunk mögött, befejezett tények elé állítottak minket, a NATO terjeszkedésével keletre, katonai infrastruktúra telepítésével a határainknál. Mindig ugyanazt mondták nekünk: »Nos, ez nem érinti magukat.« Putyin panaszai tényyszerűen pontosak. Amikor Gorbacsov elnök elfogadta Németország egyesítését a NATO részeként – a történelem fényében megdöbbentő engedményt téve – ez quid pro quo volt. Washington Kelet-Németországra vonatkozóan ígéretet tett arra, hogy a NATO »hüvelyknyit sem fog mozdulni kelet felé«. Ezt az ígéretet azonnal megszegték, és amikor Gorbacsov panaszkodott, azt válaszolták neki, hogy ez csak szóbeli ígéret volt, amelynek nincs érvénye.

Clinton elnök folytatta a NATO kiterjesztését sokkal tovább keletre, Oroszország határaihoz. Most felhívják a NATO kiterjesztésére még

Ukrajnára is, mélyen az orosz történelmi »szomszédságon« belülre. De ez »nem érinti« az oroszokat, mert a »béke és stabilitás fenntartásának« a felelőssége azt követeli, hogy az amerikai »vörös vonal« Oroszország határainál húzódjon. Oroszország krími annexiója törvénytelen aktus volt, amely sértette a nemzetközi jogot és különféle szerződéseket. Nem könnyű hasonló esetet találni az utóbbi években, hiszen Irak lerohanása egy ennél sokkal nagyobb bűncselekmény volt. De van egy összehasonlítható példa: Guantanamo Bay USA általi ellenőrzése Délkelet-Kubában. Guantánamót fegyveres fenyegetéssel szakították el Kubától 1903-ban és Kuba követelése ellenére sem mondtak le róla azóta sem, hogy 1959-ben Kubának sikerült a függetlenné válnia.

Bizonyos, hogy Oroszország igénye sokkal indokoltabb. Még az erős belső támogatástól függetlenül is, a Krím történelmileg orosz; ott van Oroszország egyedüli meleg vízi kikötője, ez az orosz flotta otthona és hatalmas stratégiai jelentősége van. Az Egyesült Államoknak egyáltalán nincs más joga Guantánamóra, mint az erő monopóliuma. Az egyik oka annak, hogy az Egyesült Államok elutasítja Guantánamo visszaadását Kubának, feltehetően az, hogy ez egy nagy kikötő és a régió amerikai ellenőrzése súlyosan gátolja Kuba fejlődését. Ez 50 éve az USA nagymérvű terrort és gazdasági hadviselést is magában foglaló politikájának fontos célja. Az Egyesült Államokat, állítása szerint, megdöbbeníti az emberi jogok kubai megsértése, de átsiklik azon a tényen, hogy a legrosszabb ilyen sérelmek Guantánamón történnek; a valóban megtörténő kubai esetek nem is hasonlíthatók össze Washington latin-amerikai klienseinek a rendszeres gyakorlatával és azzal, hogy Kuba függetlensége óta, folyamatosan súlyos amerikai támadások célországáa...”

Esetleges csatlakozás az EU-hoz...

Most tekintsünk az EU oldalára. Az EU sem bizonyult egészen ártatlannak az ukrajnai hatalomátvételben. Az 2009-es „európai szomszédságpolitika” mindig az célozta meg, miként lehetne a volt európai szovjetköztársaságokat bevonni az EU befolyási övezetébe. Eddig ez nem sikerült igazából Ukrajna esetében. Habár az új kormány hirtelenjében aláírt egy szöveget, ami a hosszan tárgyalt társulási szerződés semmitmondó bevezetője. A gazdasági-társadalmi következménnyel járó részt még újratárgyalják. Az EU Bizottság nem veszi komolyan azt, hogy az ukránok vágya a függetlenség, mind politikai, mind gazdasági szempontból.

Ugyanakkor, Brüsszel tévesen összeegyeztethetetlennek állította be az „európai társulást” és a csatlakozást a Moszkva által létesített Vámunióhoz. Ennek kellett volna a tárgyalás középpontjában lennie, ha a cél Ukrajna támogatása lett volna. Ezen túlmenően az EU-nak 5-6

semleges tagországa példát is adhatott volna, hogyan kell bánni egy semleges országgal. Az EU alapvetően soha nem fogadta el Ukrajna semlegességpolitikáját, főleg talán az USA hatására. Egy kicsit megdölgondolatlanul, az európai diplomaták azt éreztették ukrán kollégáikkal, hogy a „társulás” a teljes tagság felé vezető első lépés. Végül, ami az egyszerű ukránt érdekelte, vagyis hogy a közeli vagy távolabbi jövőben vízum nélkül utazhatnak-e az EU-ba, Brüsszel nyilvánosan és igen ügyetlenül elutasította, még homályos ígéretre sem volt hajlandó.

Most mindent újratárgyalnak. Rövid időre Ukrajna talán megmenekült attól, hogy mezőgazdasága és még létező ipara a Nyugat multinacionális vállalatai kezébe kerüljön, és a kitűnő termőföldjeit felvásárolják. Az ukrán nép azt is észleli, hogy az EU nem csodaszer.

Egyszerűen elég megfigyelnie, hogy mi történt nyugati szomszédainál, minden EU-s támogatás ellenére:

- Az elmúlt huszonöt év folyamán, a közép- és kelet-európai országok politikai csatlakozási döntése gazdaságilag végzetesnek bizonyult. Az EU-hoz való csatlakozás felkészülési ideje alatt és a csatlakozás után, ezek az országok elvesztették az ipari termelés közel felét és a mezőgazdasági termelés jelentős részét.
- A lakosság emberi teljesítőképessége leértékelődött, jelentősen romlottak a munkakörülmények, hatalmas az agyelszívás és a fiatalabbak kivándorlása.
- Az államaik elvesztették a bankrendszer irányítását és az elsősorban európai nemzetközi cégek ellenőrzési lehetőségét.
- Az országok, illetve a lakosság többsége roppantul eladósodott a nemzetközi magánbankoknál és ezáltal a pénzügyi függőségük majdnem teljes.

Ukrajnának kevés oka feltételezni egy jobb sorsot. Az EU szerény költségvetési támogatási javaslatai Ukrajnát alig kártérítenék.

A mostani ukrán vezetők remélhetik, hogy esetlegesen jobb feltételekkel írhatják alá a felújított társulási megállapodást az EU-val. Az elkövetkező EU–Ukrajna tárgyalások leglényegesebb pontjai továbbra is azok lesznek, amelyekről már a lebuktatott elnök is tárgyalat több éven keresztül:

- körülbelül 20 milliárdos támogatás a mezőgazdaság és ipar felújítására,
- az együttműködés helyreállítása a Nemzetközi Valutaalappal,
- Ukrajna–EU kereskedelmi kapcsolatok felülvizsgálata,
- az EU részvétele a gázszállítói rendszer korszerűsítésében,
- felülvizsgálni az úgynevezett ellentmondásokat az EU-társulás és az orosz Vámunióhoz való csatlakozás között, Ukrajna nem számolhatja fel még hosszú távon sem a gazdasági együttműködést Oroszországgal és a többi vámuniós tagországgal.

Kijev álláspontja lényegileg nem változhat. A múlt októberi társulási szerződés tervezete túl drága lett volna számára. Ennek egyik oka volt, hogy a gazdasági együttműködés EU–Ukrajna viszonylatában, kizárta volna Ukrajna hozzáférését a hagyományos orosz piacokhoz. Az EU azt állította, hogy nem tudja finanszírozni a hiányt. Nevetséges összegű támogatásokat említett. A februári államcsíny óta az EU szóbeli javaslatai mintha számot vetnének az ukrán valósággal. Akkor is, ma is Ukrajna azonban azt is egyértelművé tette és teszi, hogy továbbra is elkötelezett az európai egyesülés és eszméi mellett. Eközben, a mai, mint az ezt megelőző kormányok állandó erőfeszítéseket tesznek arra, hogy az ország gazdaságilag kevésbé függjön Oroszországtól.

Lényegileg a társulási megállapodást tovább tárgyalják. Időközben, a Nyugat úgynevezett „segítsége”, ami persze kölcsön, csak növeli az ország adósságát. Ezúton is a Nyugat igyekszik mind jobban s jobban beleilleszteni az ország gazdaságát a nemzetközi tőke működésébe és ezáltal csökkenteni az ország függetlenségét.

Lehetséges-e NATO-csatlakozás

A jelenlegi nagyhatalmak, az EU, az USA, Oroszország és Kína törekvése egyfajta egyensúly fenntartása, háború nélkül:

- folyamatosan alkalmazkodni az erőviszonyokhoz, ami a vietnami háború (1975) és a leomlott a berlini fal (1989) után előállt;
- feldolgozni az iraki és afgán hadviselés kudarcát;
- csak óvatos nyújtani fegyveres támogatást (Észak-Korea, Líbia, Szíria, Ukrajna...);
- a gondosan kidolgozott propagandát viszont még alaposabban használni, mint a múltban; és
- elkerülni a közvetlen katonai részvételt helyi viszályokba, melyek kimenetele bizonytalan.

A nemzetközi rend, amit Washington megcélzott 1991-ben csak egy bizonyos radikalizmussal válhatott volna valósággá. A célja a következőknek tűnt akkoriban:

- Oroszország bekerítése és Kína a féken tartása;
- az EU, Japán és Kína energiaellátásának ellenőrzése;
- a NATO kibővítése a volt kommunista országok felé, beleértve Ukrainát;
- ha kell, erőszakosan is ellenőrzés alá vonni a „Közép-Keletnek” nevezett (a Földközi-tengertől Afganisztánig) területet;
- megtartani az Arab-félszigetet és Izraelt mint szövetségest, de nem eltérni egy nyílt háborút Iránnal stb.

Ezek a célkitűzések meghaladták az USA katonai, gazdasági és költségvetési lehetőségeit. Ezért a kudarc Irakban és Afganisztánban, és a tárgyalási kényszer Iránnal. Az elmúlt évtizedek az USA-t viszonylagos értelemben gyengítették és óvatossabbá tették.

Persze, a NATO föld-levegő Patriot rakétákat küldött a lengyel és a török határra (természetesen sok fegyverrel és 450 szakmailag kiképzett katonával), és Oroszország elfoglalja a Krím félszigetet. Ez azt jelenti, hogy Washington égisze alatt a NATO-jelenlét már évek óta jelentős Ukrajnában. Mindez nem kerül sokba, de persze növeli a kockázatokat. Ám Ukrajna teljes jogú csatlakozása kizárt, mert több európai tagország vétőzna, ahogy azt tette már Grúzia esetében. Nagy valószínűséggel egy népszavazás ellenezné Ukrajnában is, a fentebb már jelzett okok miatt.

Milyen megoldások kínálóznak a jövőre nézve?

Az elmúlt hat hónap eseményei Washington és Brüsszel győzelmét jelezhetnék és ez a győzelem Moszkva kárára történne. A fenti megfontolások alapján, azonban az az érzésem, hogy dolgok ezen alakulása ideiglenes, mert Ukrajna semmiképp nem lehet más, csak semleges Kelet és Nyugat, a NATO és Oroszország közt.

Ukrajnával kapcsolatosan, a vita Washington, illetve Brüsszel és Moszkva közt a következő pontokat érinti:

- az ország politikai és katonai semlegességét, ami kizárja a NATO-tagságot, de nem az EU-tagságot;
- egy szövetséges köztársaság kialakítását;
- annak elismerését, hogy az orosz nyelv második nemzeti nyelv;
- a „szélsőségesek” felszámolását, ami valójában már megkezdődött egy-két szélsőjobbaldali vezető letartóztatásával;
- a Krím félsziget elvesztését.

Ma még senki sem tudhatja, miként alakulnak a nemzetközi megoldások.

Ettől függetlenül, Ukrajna vezetői számára, négy kemény kérdés nyitva marad:

1. Hogyan oldják meg az alapvető gazdasági nehézségeket: az igen magas eladósodottságot, különösen a nyugat-európai bankok felé; az energiafüggőséget az orosz nemzetközi csoportoktól; és a roppant erős visszaélési/megvesztegetési rendszert a helyi és nemzetközi vállalatok berkeiben, de az állam és közigazgatás szintjén is? Nem vezethetne-e ez el a régi hamisítatlan latin-amerikai fejlődéshez?

2. Hogyan sikerül szembenézniük az ország különböző részeinek ellentmondásos különbségeivel, amelyekből eredeztethetők a politi-

kai és gazdasági feszültségek már évek óta; ezek a nehézségek még fokozódnak, ha az ország kénytelen megfelelni a Nemzetközi Pénzügyi Alap vagy az EU „reformjainak”; vajon nem növelik egy jugoszláv természetű forgatókönyv megvalósulását?

3. Hogyan képesek lassan és óvatosan egyenlő távolságot kialakítani és fenntartani Washington, illetve Brüsszel és Moszkva közt, ami egyúttal összeegyeztethető az EU-s és az orosz Vámunió-tagsággal, több semleges tagországhoz hasonlóan (lásd Ausztria, Fehéroroszország, Finnország és Svédország esetét)?

4. Hogyan fogják megakadályozni a korábbi korrupt vezetők és „bandájuk” visszatérését és csökkenteni a szélsőjobboldal hatását? Sikerül-e megszüntetniük a 10-20 nagy ukrán gazdasági/pénzügyi csoportosulás közti érdekkülönbségeket? Létrejön-e egy igazi független ukrán hadsereg? A kudarcok nem vezethetnek-e el egy újabb afrikai jellegű államcsínysorozathoz?

Ha jól látom, az ukránok elsősorban ukránok. Tudják, hogyan kell megtalálni a szükséges egyensúlyt a saját országukban. Ennek ellenére, a közvetett nyomás Washington vagy Moszkva részéről Ukrajna számára elviselhetetlené válhatna, és növekvő mértékben válthatna ki katonai jelegű cselekményeket és beavatkozást az egyik vagy másik részről. Ez egy többszereplős polgárháborúhoz is vezethetne, szíriai módra.

Jegyzetek

- ¹ Az Amerikai Egyesült Államok alelnökének, Joe Bidennek fia, Robert Hunter Biden már egy jól fizetett állást szerzett Ukrajnában, a Burisma Holdingsnál, Ukrajna legnagyobb magánkézben lévő gáztermelő vállalatánál 2014. május elején.
- ² Dérens, Jean-Arnault – Laurent Geslin: „Nem minden lázadás forradalom” – Ukrajna oligarchái. http://www.magyardiplo.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=1516 (2014. június 23.).
- ³ Noam Chomsky: A „vörös vonal” Ukrajnában és másutt. In <http://transform.hu/index.php/elemezések/elemezések-kulfold/523-a-voros-vonal-ukrajnaban-es-masutt> (2014. május. 25.).